

## **Fungování oddílu bez týdenních schůzek**

Jan Pazderník (Šaput)

saput@seznam.cz

T.O. Lišáci

## Úvod

Tuto práci jsem sepsal jako zamyšlení nad fungováním oddílu bez pravidelných schůzek. Zda je možné za takových podmínek dělat nábor nových členů do oddílu, jakým způsobem jej vést a jak si získané nováčky udržet. Práce je tedy určena vedoucím oddílů bez klubovny a tím pádem bez možnosti pravidelných schůzek.

V první části rozebírám možnosti náboru do takového oddílu. Možnosti jsou dvě – agitace na školách, v tělocvičnách atd. na začátku školního roku, anebo pozvánka dětí na letní tábor s možností pokračovat v celoroční činnosti.

V druhé části práce rozebírám způsoby, jak udržet děti v průběhu roku. Zda je měsíční frekvence výprav dostatečná, anebo by náš oddíl měl uvažovat o častějších výpravách či rovnou o klubovně a týdenních schůzkách.

Ve třetí části práce jsem shrnul to, zda opakovat nábor každoročně, anebo zda dělat nábor až po odchodu „staré generace“ nováčků.

## Náš oddíl

Jsme turistický oddíl Lišáci založený cca v roce 1955. Ze začátku to byla pouze parta kamarádů co jezdila na vandr. Postupně však začal vznikat čistě chlapecký oddíl, vždy ve spojení s nějakou základní školou. Tím byla zajištěna široká nováčkovská základna.

Měli jsme klubovnu mimo ZŠ, a pravidelné týdenní schůzky. Ty byly naplněny soutěžemi do celoroční hry, soutěžemi mimo tuto hru a nováčkovskou zkouškou. Tou musel projít každý zájemce o členství v oddíle Lišáci. Sestávala se většinou z tábornických dovedností (rozdělávání ohně, práce se sekerou a nožem, s buzolou, znalost první pomoci, morzeovy abecedy, orientace v mapě, přežití v přírodě, písničky k táborovému ohni). Jednou měsíčně jsme jezdili na výpravu, a svépomocí jsme vydávali oddílový časopis. Také jsme jezdili na třítydenní letní tábor, kde vrcholila celoroční hra.

Členové výlučně chlapeckého oddílu zpravidla přišli ve věku cca deseti let. Ti kdo splnili nováčkovskou zkoušku a bavilo je fungování v oddílu, tak zpravidla plynule přešli do rady starších a stali se z nich roveři (cca ve věku patnácti let a starší). Roveři pak pomáhali při výcviku a vedení nováčků, a pořádali soutěže pro mladší členy. Také z větší míry zajišťovali technický chod letního tábora.

Krátce po převratu jsme museli opustit naší dlouholetou klubovnu, a novou jsme neměli. Tudíž jsme ztratili pravidelné týdenní schůzky. Nevím jestli to bylo z finančních důvodů, anebo neměl vedoucí čas na tyto schůzky. Časopis jsme stále vydávali s měsíční frekvencí,

stejně jako jsme jezdili na výpravy. Na letní tábor jsme také stále jezdili, i když pouze dvoutýdenní.

Přibližně v letech 1993-1997 jsme měli přestávku ve fungování. Ta byla zapříčiněna časovým vytížením hlavního vedoucího. Poté jsme se opět dali dohromady, a shodli jsme se na tom že nabere nové členy. Tehdy jsme byli většinou ve věku 17-18 let. Nábor nováčků proběhl na jediné ZŠ s pomocí učitelů, které jsme znali. Opět jsme tedy měli dostatek mladých zájemců, tentokrát byl oddíl již smíšený.

Jezdili jsme na pravidelné měsíční výpravy, vydávali jsme časopis, probíhala opět celoroční hra a dvoutýdenní letní tábor. Takto proběhly dvě generace Lišáků, tzn nováčků ve věku 10ti let dorostl do cca 15ti let a buď v oddíle zůstal a pomáhal s výchovou nové generace, anebo odešel. V této fázi jsme nabírali vždy nové členy, formou náboru na jedné škole přes známé učitele.

## **Jak dělat nábor nových členů**

V současné době nám odrůstá dětská základna, a proto jsme začali uvažovat o náboru nových členů. Kontakty na učitele již nemáme, takže jsme museli volit jiné způsoby. Nábor jsme prováděli na základních školách vždy v den prvních třídních schůzek. Rozdávali jsme rodičům letáky o našem oddílu, a v případě zájmu jsme je blíže informovali.

Cílem náboru bylo zaujmout rodiče nových členů. Protože jsou to právě rodiče, kteří rozhodují o tom, kam bude jejich ratolest docházet a co bude dělat ve svém volném čase.

Přímo na náborech byla reakce rodičů celkem pozitivní. Ale zpětná vazba byla minimální. Máme zavedené internetové stránky, na kterých lze sledovat návštěvnost. Ta se po náborech příliš nezměnila. Stejně tak máme webovou galerii fotografií, a tam se také vliv náboru výrazněji neprojevil.

Uspořádali jsme také předváděcí odpoledne pro děti a rodiče. Vzhledem k tomu že nemáme klubovnu a rodiče nás tak nemohou navštívit „kdykoli“, udělali jsme tedy odpoledne kde by k takovému setkání mohlo dojít. To se však také setkalo s nulovou odezvou.

Jednou z možností neúspěchu náboru je pokles zájmu o turistické oddíly. Zájem dětí (či spíše rodičů) o tyto aktivity je spíše okrajový, ale i přesto však vzrůstá. Podle výroční zprávy Junáka za rok 2010 (1) je nárůst sice pozvolný, ale stálý. V roce 2007 měl Junák 28 601 dětí do 18 let, v roce 2008 to bylo 28 610 dětí, v roce 2009 měl 29 303 dětí a v roce 2010 měl 29 432 dětí do 18ti let.

Chybu tedy musíme jednoznačně hledat ve způsobu náboru a v oslovení rodičů.

Pravděpodobnou chybou bylo datum náboru – první třídní schůzky. Ty se konají v druhé polovině září, a to je již většina dětí zapojena v mimoškolních aktivitách a tedy nemají čas na jiné zájmy.

Nábor musí tedy být uskutečněn nejpozději v první školní den. Lépe však je informovat rodiče s předstihem – pomocí letáků ve školách, případně i článkem v periodikách příslušné městské části (Tučňák, Troja, Klíč, Hlasatel apod.). Další možností je legální výlep poutacích plakátů v tělocvičnách, fitcentrech apod., tedy v místech kam docházejí spíše rodiče dětí.

Tímto způsobem náboru bychom tedy získali první mladé členy, kteří by v případě zálibení přivedli své spolužáky či sourozence. To klade velké nároky na první výpravu těchto nových členů, což rozeberu v další kapitole.

Další způsob, jak rozšířit členskou základnu, je uspořádat otevřený „komerční“ tábor. Uvozovky používám proto, že nejde o finanční zisk (který je stejně zpravidla nulový), ale hlavním cílem takového tábora je přitáhnout potenciální nové členy do oddílu. Pokud se jim bude líbit na táboře, tak je vcelku vysoká pravděpodobnost že přijdou i na výpravu v září.

## **Jak si nově získané členy udržet**

Pokud nám přijdou nováčci na svojí první výpravu v životě, nelze je rovnou a bez přípravy hodit do nějaké celoroční hry. Takové děti nemají moc potuchu o tom jak soutěžit, jak hrát celoroční hru a co to vlastně taková celoroční hra je.

Úkolem první výpravy je tedy děti zaujmout a nadchnout pro celoroční hru, a seznámit je s principem této hry. Tedy že na každé výpravě bude spousta soutěží, ve kterých mají šanci uspět a získat tak body, které jim zajistí co nejlepší startovní pozici pro celotáborovou hru. Na první výpravě by tedy měly být soutěže s jasnými pravidly, ve kterých si každý nováček „nahrabe“ co nejvíc bodů, a doma bude o těchto soutěžích nadšeně vyprávět.

Další důležitý moment je udržet pozornost dětí během měsíce, po který není výprava (naš oddíl pořádá výpravy jednou měsíčně). S tím nelze nic moc dělat na dálku. Jednou z možností je oddílový časopis a zajímavá témata v něm. Nejlépe něco, co se vztahuje k celoroční hře.

Další možnost je dát nováčkům „domácí úkol“, tedy vyhlásit nějakou soutěž na které můžou pracovat z domova. Někjaký výrobek, kresba, cokoli co se hodí do celoroční hry a může být oceněno body.

Dobré je také udržovat internet, pokud má oddíl zavedené svoje stránky nebo fotogalerii. Nováčci a rodiče si tak pár dní po výpravě přečtou zápis z výpravy, prohlédnou si fotografie a udělají si jasnější obrázek o tom jak oddíl funguje.

Velmi dobré je, pokud se tito nováčci denně setkávají, pokud se nám tedy podařilo do oddílu dostat již fungující kolektiv který se navzájem zná. Noví členové by tedy měli být spolužáci z jedné nebo několika málo ZŠ.

Nováčky získané na táboře se musíme také snažit udržet. Zážitky z tábora by je měly motivovat k tomu, že budou chtít zažít podobné dobrodružství znovu. Již na táboře je tedy dobré vyprávět o fungování oddílu a o zážitcích z minulých let. Při předávání dětí na konci tábora rodičům navrhnout možnost celoročního fungování v oddílu, pokud jsou děti tomuto typu trávení volného času nakloněné. Před začátkem školního roku je potom nutné kontaktovat rodiče a přednést jim naši představu o oddílu, a hlavně je seznámit s termíny výprav během nového školního roku. To je důležité, aby měli rodiče možnost naplánovat časový rozvrh svých dětí (návštěvy babiček o víkendech atd).

## **Četnost akcí (výprav)**

Nabízí se otázka, zda je měsíční frekvence výprav dostatečná. Měsíc je velmi dlouhá doba, zvláště pro roztěkané malé dítě. Lepší by byla výprava jednou za 14 dní, a jednou měsíčně vydat oddílový časopis. Tato zvýšená frekvence výprav klade vyšší nároky na vedení oddílu, zejména časová vytíženost roste (příprava programu na výpravy, a dále výprava a zabezpečení jejího chodu – soutěže apod).

Samozřejmě nejlepší varianta pro bezproblémové fungování oddílu je klubovna a pravidelné týdenní schůzky. Tímto týdenním setkáváním jednak utužíme dětský kolektiv, a druhak je to záruka pro rodiče že opravdu fungujeme. Zároveň to také zjednodušuje nábor - rodiče se mohou kdykoli přijít podívat a případně nám přivést dalšího člena oddílu. Pravidelné týdenní schůzky také znamenají více soutěží pro děti, a tím pádem možnost smazat výrazný bodový rozdíl v celoroční hře u nově příchozího člena.

## **Četnost náborů**

Naše dosavadní praxe byla dělat nábor jednou za pět let. Výhodou tohoto způsobu je stejnorodost dětského kolektivu, každý člen oddílu má zhruba stejný věk a srovnatelné tábornické dovednosti a zkušenosti. V průběhu několika let nám to pak dovoluje jezdit na zajímavější výpravy a letní tábory. Další výhodou jsou srovnatelné schopnosti a možnosti dětí v soutěžích. Nevýhodou je odrůstající dětský kolektiv, do kterého se těžko zapojují noví mladí členové (kvůli vysokému věkovému rozdílu).

V prvních letech docházky nového člena je dobré, aby získal základní dovednosti na stálém táboře. Nováček získá zkušenosti se spaním ve spacáku, s balením batohu, stavbou stanu, přípravou dřeva a s dalšími nutnými činnostmi na táboře, které si zažije a co nejvíce zautomatizuje. Také táborová kuchyň je velmi dobrá základna, a týpí (do kterých jezdíme) jsou vcelku bytelný přístřešek ve kterém se dá přečkat jakékoli počasí. Dítě je tak ochráněno od vlivu počasí a vedoucí nemusí řešit katastrofy typu „nemám žádné suché boty“ apod. Takovéto situace se na stálém táboře řeší určitě snadněji než v kempu (ať už na putovním táboře anebo při sjíždění řeky).

Tyto získané zkušenosti lze pak využít a udělat zajímavější tábor – putovní anebo sjíždění řeky. Otázkou je, nakolik je takový program zajímavý pro děti. To si netroufám zodpovědět. Takový druh tábora je určitě vhodnější pro starší děti, kvůli vyšší fyzické námaze. Pro rovery (praktikanty a vedoucí) je puťák anebo voda vždy zajímavější, je to pro ně v podstatě odměna za námahu při zajišťování stálého tábora v minulých letech.

Druhou možností je dělat nábor každý rok. Oddíl je tak multigenerační, jsou zastoupeny všechny věkové skupiny od deseti let do patnácti. Výhodou tohoto způsobu je stálá základna nových členů, děti nemají problém se zapojit do oddílového kolektivu (mají k sobě věkově blízko). Relativní nevýhodou je pak nutnost jezdit pouze stálé tábory, případně udělat jiný program pro mladší a starší členy oddílu. Extrémním řešením by byly dva oddíly (mladší a starší děti), dva vedoucí a dvoje výpravy a tábory. Bodem, na který je třeba brát zřetel, je různá zdatnost dětí – soutěže musí být postaveny tak, aby nebyly starší děti zvýhodněny.

## Závěr

Zásadním problémem našeho oddílu je nábor nováčků. V současnosti máme odrůstající generaci roverů (praktikantů), a rádi bychom zaujali nové mladé členy.

V práci jsem tedy rozebral možnosti náboru a chyby, kterých se vyvarovat. Dále způsoby jak si nováčky udržet i při jediné výpravě měsíčně. Zda je to možné, to ukáže pouze praxe. Poslední částí mé práce je pojednání o frekvenci náborů. Zda dělat nábor jednou za cca 5 let, anebo průběžně. To se bude odvíjet od toho, zda a s jakým úsilím se nám podaří přivést nováčky do oddílu.

## Použitá literatura:

1) [http://verejnost.skaut.cz/sites/default/files/vyrocní\\_zprava\\_junaka\\_2010.pdf](http://verejnost.skaut.cz/sites/default/files/vyrocní_zprava_junaka_2010.pdf)